

Ministerie van Veiligheid en Justitie
t.a.v. de minister de heer drs. S.A. Blok
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Den Haag, 30 juni 2017

dossiernummer: [REDACTED]

uw kenmerk: [REDACTED]

telefoonnummer: [REDACTED]

e-mail: [REDACTED]

Betreft: consultatie wetsvoorstellen boek 1 en 2 Wetboek van Strafvordering

Geachte Minister,

Bij brief van 7 februari 2017 heeft u de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) ter consultatie voorgelegd het concept wetsvoorstel tot vaststelling van de boeken 1 en 2 van het nieuwe Wetboek van Strafvordering. De NOvA voldoet graag aan dit verzoek en heeft zijn adviescommissie strafrecht gevraagd te adviseren. Tal van advocaten hebben zich hierbij op vrijwillige basis ingezet, vanuit hun grote maatschappelijke betrokkenheid en het algemene belang om te komen tot een goed functionerend strafproces.

Bijgaand stuur ik u bovengenoemd advies toe. De algemene raad sluit zich aan bij de overwegingen van de adviescommissie en verzoekt u deze bij de verdere uitwerking te betrekken.

Kernpunten

Na intensieve bestudering van de voorstellen moeten wij tot onze spijt concluderen dat de belangrijkste zorgen die zijn geuit in het eerdere advies van de NOvA naar aanleiding van de Contourennota¹, met de uitgewerkte plannen niet zijn weggenomen.

Dit betekent niet dat er in de tussenliggende periode niets is gedaan met de (o.a.) door de advocatuur geleverde inbreng. Tijdens de vele bijeenkomsten die door het departement zijn georganiseerd is gebleken dat men openstaat voor de inbreng vanuit de praktijk, zo ook die van de advocatuur. Enkele (vlijm)scherpe randjes zijn dan ook van de plannen af en op onderdelen zijn er plannen die de rechtsbescherming ten goede kunnen komen. Gedacht kan hierbij bijvoorbeeld worden aan het voornemen om het aantal zaken waarin voorlopige hechtenis wordt toegepast, terug te dringen.²

De drie voornaamste punten waarvoor de NOvA onverminderd uw aandacht vraagt zijn de navolgende:

¹ <https://www.advocatenorde.nl/dossier/modernisering-strafvordering/contourennota>

² Dit voornemen wordt door de NOvA van harte onderschreven; in de uitwerking zijn met name met betrekking tot de vrijheidsbenemende maatregelen nog wel enkele belangrijke kanttekeningen te plaatsen. In het advies worden concrete suggesties voor verdere verbetering gedaan.

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

1. Een evenwichtig strafproces

Over het geheel van de eerste twee boeken gezien is de verhouding tussen de (rechten en plichten van de) verdachte en die van de andere procesdeelnemers nog altijd niet in evenwicht. Er wordt nog onvoldoende acht geslagen op de positie van de verdediging en de benodigde rechtswaarborgen. Vrijwel geen aandacht is er voor de positie van de verdachte zonder advocaat.

De kans die een modernisering biedt om bepaalde rechten van de verdachte alsmede beginselen van behoorlijke procesorde duidelijker in de wet te verankeren, wordt naar het oordeel van de NOvA in de huidige plannen nog onvoldoende benut.

2. Achterstallig onderhoud en investeringen

Het is niet voor het eerst dat de NOvA uw aandacht vraagt voor de noodzaak van 'het op orde brengen van de praktijk'. De NOvA heeft bij aanvang van het project kenbaar gemaakt een herziening van het wetboek niet als prioriteit te zien, nu veel van de problemen waar de strafrechtspleging van vandaag de dag mee kampt niet zullen worden opgelost door nieuwe regels.

Het echte probleem zit in een gebrek aan capaciteit en slecht functionerende werkprocessen bij politie, Openbaar Ministerie en zittende magistratuur. Die problemen zijn mede veroorzaakt door de aanhoudende bezuinigingen van de afgelopen jaren in combinatie met een taakverzwaring, die alleen maar verder zal toenemen.

Om een geheel nieuw wetboek succesvol te kunnen implementeren zal de praktijk op orde moeten worden gebracht, zodat zij straks ook echt met het nieuwe wetboek uit de voeten kan. Daarvoor zijn investeringen nodig. Dat geldt voor alle genoemde organisaties in de strafrechtspleging en niet in de laatste plaats voor de advocatuur, die wat financiering betreft door de voorgaande kabinetten helaas nogal eens als 'sluitpost' is gezien.

Wil men de gewenste 'beweging naar voren' succesvol laten zijn, dan moet ook de verdediging in de gelegenheid worden gesteld het gevraagde werk eerder en goed te verrichten. Daarbij is niet alleen een adequate financiering van rechtsbijstand noodzakelijk maar bijvoorbeeld ook tijdige ontvangst van processtukken. Aan beiden schort het op dit moment ernstig en de gedane voorstellen bieden helaas geen concrete aanknopingspunten voor verbetering van die situatie.

Wanneer de komende jaren, vooruitlopend op inwerkingtreding, niet zal worden geïnvesteerd in het plegen van 'achterstallig onderhoud' dan is de kans groot dat er in de toekomstige praktijk met het nieuwe wetboek meer problemen ontstaan dan dat er worden opgelost. De hierboven genoemde toenemende taakverzwaring is dan simpelweg niet op verantwoorde wijze uit te voeren.

3. Stellen en bewaken van termijnen

De NOvA heeft moeten constateren dat er bij de totstandkoming van het nieuwe wetboek nog altijd keuzes worden gemaakt waarbij de knelpunten die de huidige praktijk kent (het gebrek aan capaciteit en de vele 'administratieve lasten') als uitgangspunt worden genomen. Die knelpunten beperken zo het nieuwe wetboek, in plaats van andersom.

Naast de noodzaak van het plegen van investeringen in de praktijk van de strafrechtspleging zou een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van het proces kunnen worden geleverd door het stellen van (concrete) termijnen aan het optreden van politie en justitie. Zowel de verdachte, het slachtoffer als de samenleving als geheel zijn daarbij gebaat. In de bewaking van de gestelde

termijnen zou moeten worden voorzien door sanctionering in het wetboek zelf. Met name dat laatste is geen eenvoudig terrein maar verdient zeker nader onderzoek.

Opbouw van het advies

Op welke wijze het evenwicht in de voorgenomen plannen onder druk komt te staan, hoe de balans wel zou kunnen worden bereikt en voor welke punten de NOvA nog meer aandacht vraagt leest u in bijgaand advies.

Ter bevordering van het leesgemak bestaat dit advies -naast een bulletpoint overzicht van de belangrijkste punten- uit een algemeen deel, dat kan worden gezien als samenvatting. Direct hierna volgt een meer specifiek deel, dat in een uitwerking per thema voorziet. Tot slot treft u een technische bijlage aan, waarin een aantal overige van belang zijnde punten van technisch-juridische aard wordt belicht.

Voorlopig karakter

Omdat het nieuwe Strafvordering in totaal acht boeken zal beslaan, waaraan binnen uw ministerie momenteel nog met veel inzet gewerkt wordt, kan dit advies over de boeken 1 en 2 niet als definitief gelden. Eventueel later aangebrachte wijzigingen in de huidige voorstellen kunnen uiteraard tot een ander oordeel leiden. Bestudering van de eindversies van de overige boeken, en het nieuwe Wetboek van Strafvordering als geheel, kan eveneens tot andere inzichten leiden. In dat opzicht kan dit advies niet meer dan een 'voorlopig oordeel' zijn over de nu voorliggende tekst.

Vanaf 1 november a.s. zullen de boeken 3, 4, 5 en 6 in consultatie worden gegeven. Gelet op de ervaringen tot nu toe wordt verzocht de consultatietermijn voor die boeken te verlengen, zodat niet alleen voldoende tijd bestaat om over die boeken inhoudelijk te adviseren, maar de voorstellen ook in onderlinge samenhang te kunnen beoordelen en een oordeel te kunnen geven over het wetboek als geheel.

Verdere proces

De NOvA is, net als de afgelopen jaren, ook in de toekomst van harte bereid mee te denken en in gesprek te blijven over de nu voorliggende en nog komende voorstellen, waarbij het belang van een goede rechtsbedeling en een evenwichtig strafproces in het bijzonder voorop staan.

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad,

algemeen secretaris

